

Kela tiedottaa 6.9.2010

## Lapsiperheet voivat hyvin ja hyvin huonosti

### Perhepiirissä-kirja on kattava julkaisu lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista.

Kelan tutkimusosasto ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat julkaisseet *Perhepiirissä*-kirjan, joka on monitieteinen tutkijoiden puheenvuoro suomalaisen perheen arjesta. Kelan tutkijoiden **Ulla Hämäläisen** ja **Olli Kankaan** toimittamassa kirjassa kuvataan, miten lapset, nuoret ja perheet voivat Suomessa. Julkaisu liittyy hallituksen Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaan.

Yksi kirjan aiheista on lasten ja nuorten psyykenlääkitys. Tutkimuksessa todetaan, että 7–15-vuotiaiden psyykenlääkitys on Suomessa harvinaista. Kun lääkehoitoon päädytään, on lapsi tai nuori yleensä lasten sairauksiin erikoistuneen lääkärin hoidossa ja lääkehoito on osa kokonaishoitoa. ADHD-lääkkeitä lukuun ottamatta kaikkien psyykenlääkkeiden käyttö yleistyy nopeasti 15 ikävuoden jälkeen, ja läkehoidon aloittaa usein erikoistumaton lääkäri. Käyttäjämäärät yli 15-vuotiaiden ikäryhmässä eivät kuitenkaan ole kansainvälisessä vertailussa erityisen suuria.

Masennuslääkkeet ovat yleisimmin käytettyjä, mutta nuorten aikuisten keskuudessa myös uni- ja rauhoittavien lääkkeiden käyttö on merkittävää. Psykoosilääkkeiden käyttäjäprofiili viittaa siihen, että psykoosilääkkeitä käytetään yhä enemmän myös käytöshäiriöihin. Tutkimuksen perusteella nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden psyykenlääkkeiden määräämiskäytännöissä ja todennäköisesti myös hoitoresursseissa on huomattavia alueellisia eroja.

Kahdessa *Perhepiirissä*-kirjan artikkelissa tarkastellaan lastensuojelun huostaanottoja. Ensimmäisen artikkelin mukaan kodin ulkopuolelle sijoitettujen ja huostaanotettujen lasten vanhemmilla on huomattavia ongelmia työmarkkinoille kiinnittymisessä sekä terveydessä ja toimintakyvyssä. Vanhemmat kärsivät useimmiten köyhyydestä, ja he ovat vahvasti riippuvaisia sosiaaliturvasta. Vanhemmat saavat toimeentulotukea tuntuvasti useammin kuin lapsiperheiden vanhemmat keskimäärin.

Artikkelin mukaan vanhempien työttömyys-, toimeentulo- ja terveysongelmat jopa lisääntyvät lapsen huostaanoton jälkeen, vaikka ne ovat jo ennen huostaanottoa yleisempiä kuin vertailuväestön perheissä keskimäärin. Tulosten perusteella olisi tarpeen kehittää uusia toimintatapoja vanhempien elämäntilanteiden tukemiseksi ennen ja jälkeen lapsen sijoittamista tai huostaanottoa.

Toisen artikkelin mukaan heikoimmin yhteiskuntaan näyttävät kiinnittyvän teini-ikässä kodin ulkopuolelle sijoitetut pojat, jotka ovat olleet laitoshoidossa tai monessa sijoituspaikassa. Heistä 80 % oli vielä 23–24-vuotiaana vailla peruskoulun jälkeistä koulutusta. Laitoshoidon teininä sijoitetuista nuorista miehistä alle puolet työskentelee, opiskelee tai hoitaa kotonaan lapsiaan 23–24-vuotiaana, neljännes on joko työttömänä tai eläkkeellä ja lopun toiminnasta ei ole tietoa. Koulutus- ja työllistymistilanne on paras naisilla, jotka on otettu huostaan ja sijoitettu perhehoitoon alle 13-vuotiaana. Ylipäänsä perhehoito sijoituspaikkana, varhainen sijoitusikä (alle 13 v) ja sukupuoli (nainen) näyttäisivät edesauttavan kiinnittymistä työmarkkinoille ja opiskeluun.

Lasten ja nuorten psyykenlääkityksen ja huostaanottojen ohella *Perhepiirissä*-kirjassa vastataan myös kysymyksiin: Miten sosiaaliturva määrittelee perheen? Kuka perheeseen tuo rahat ja kuka päättää niiden käytöstä? Mitä haasteita kaksosten tai kolmosten syntymä tuo perheelle? Miten käy lasten ja lähivanhemman taloudelle, kun perhe hajoaa? Miten nuorten ajankäyttö on muuttunut? Miten lapsuuden vaikeat tapahtumat heijastuvat terveyteen ja hyvinvointiin aikuisena?

### Lisätietoja:

Kelan tutkimusosasto,  
erikoistutkija, KTM Ulla Hämäläinen, puh. 020 634 1905 ja 0400 193 024,

tutkimusprofessori, VTT Olli Kangas, puh. 020 634 1935 ja 0400 261 158,  
etunimi.sukunimi@kela.fi

**Julkaisu:** Hämäläinen U, Kangas O (toim.). Perhepiirissä. Helsinki: Kela, 2010.  
ISBN 978-951-669-831-4. Hinta: 20 euroa.

**Tilaukset:** julkaisut@kela.fi tai puh. 020 634 1947.